

Să rămânem credincioși predaniei noastre. Să nu socotim că natura e numai pentru forțe declanșate unele contra altora, care pot fi folosite într-o tehnică dezvoltată. Să mai socotim că natura e și sfântă. Pentru noi apa se sfințește, cu apa sfințim toate. Să nu mergem prea departe cu această tehnică care în curând poate să ne ducă și la distrugere prin poluarea ei și prin punerea nădejzii numai în ea, părăsind toate criteriile morale de viață, mergând la droguri, la homosexualitate, căci adesea ceea ce e nou e o decădere din sfințenie, din taină, din spiritualitate.

Să rămânem fideli poporului nostru, tradiției noastre. E ceea ce am voit să dau prin cuvântul meu. Noi românii, suntem un popor iubitor de Dumnezeu și foarte cuceritor, plin de armonie și plin de lărgime, pentru că suntem pe de o parte un popor latin, iar pe de altă parte, un popor ortodox. Avem în noi și luciditatea latină, claritatea latină, comunicativitatea latină, dar avem și simțul tainei.

Catedrala din Curtea de Argeș, *foto*

Și atunci nu suntem superficiali în comunicativitate, nu-l luăm pe celălalt foarte puțin în serios, ci-l luăm în serios în comunicarea cu el, pentru că vedem în el făptura lui Dumnezeu plin de taină. Aceasta ne deosebește de latini, dar ne deosebește și de slavi, care sunt mai puțini lucizi, sunt mai ascunși în neclaritate. Pe când la noi e foarte curioasă această paradoxală unitate între claritate și taină, între lumină și taină. E taina în lumină, nu e taina în întuneric. Chiar mistica occidentală, cum este Eckart și Bohme – unul catolic, celălalt protestant – văd taina sau mistica într-un întuneric, dincolo de persoană. La noi persoana e marea taină. La noi, mistica este o mistică a luminii. Poporul nostru e singurul popor care spune creațiunii lume-lumina. Nici un popor nu-i spune lumină. Vedem în ea lumina lui Dumnezeu.

Cred ca asta ne deosebește de toate popoarele, și de cele din Orient și de cele din Occident. Cu latinitatea ne deosebim de slavi, care sunt mai neclari; cu ortodoxia ne deosebim de occidentali, care vor să știe tot, dar nu știu nimic pentru că Dumnezeu este departe de ei că nu au simțul tainei, căci numai când ai simțul tainei ai și simțul infinitului, căci o taină niciodată nu o poți rezolva complet. De aceea suntem un popor de o mare, adâncă sinteză. Avem respectul celui alt, conștiința că celălalt e o taină, dorința să fim în comuniune cu celălalt, să nu-l epuizăm în câteva cuvinte, nu vrem să-l dominăm. Deci, nu vrem să ne despărțim de

celălalt. Sunt niște concluzii sociale foarte interesante, care se pot trage văzând la poporul nostru această combinație între ortodoxie și latinitate. Cei din trecut au fost mai interesați de valoarea persoanei ca astăzi, dar și de valoarea comuniunii, pentru că sunt atâtea dezbinări între oameni. Se afirmă fiecare pe sine, dar nu se afirmă ca o taină, recunoscând și pe celălalt ca o taină și socotind că se întregește taina lui cu taina celui alt. Sau reduce persoana la ceva individual egoist, sau nu vede o necesitate în comuniunea cu celălalt. La noi este un echilibru extraordinar în această valoare pusă pe persoană, dar și pe comuniune.

Tocmai pentru că persoana are valoare, are valoare și celălalt pentru mine, dar și eu am pentru el valoare. Noi respectăm pe alții, dar ne respectăm și pe noi. Suntem foarte omenoși, ospitalieri, dar îi cam și disprețuim, când vedem că vor să-și ia nasul la purtare. Cam și râdem de ei, râdem de cei venetici. Adică suntem îngăduitori cu ceilalți, înțelegători, dar totuși ne respectăm și pe noi. Noi suntem un popor, avem o spiritualitate. Toți au trecut peste noi, ne-au atacat și din Vest și din Est. Câte greutăți n-am avut noi și totuși ne-am menținut ! Și greutățile acestea și lupta împotriva acestor greutăți ne-a adâncit în răbdare, în luptă. În acestea se dezvoltă, crește un popor și ne-am dezvoltat și noi. N-am fost nimiciți de nimeni.

Cine a contribuit mai mult la apărarea Europei decât românii ?